

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2021. gada 20. oktobrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto personas I (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 180/2021),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Kriminālprocesa likuma 500. panta sesto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no 2020. gada 9. jūnija;

1.2. apturēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2020. gada 22. janvāra sprieduma krimināllietā Nr. 16870002408 izpildi.

2. Apstrīdētā norma noteic: “Ja krimināllietā kā pierādījumu izmanto operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas, tikai tiesa pēc prokurora, cietušā, apsūdzētā vai viņa aizstāvja motivēta lūguma drīkst iepazīties ar tiem operatīvās darbības materiāliem, kuri nav pievienoti krimināllietai un kuri attiecas uz

pierādīšanas priekšmetu, lietas materiālos un nolēmumā norādot, ka šie materiāli ir izvērtēti.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs bija valsts amatpersona. Ar tiesas spriedumu krimināllietā viņš atzīts par vainīgu Krimināllikuma 20. panta ceturtajā daļā, 218. panta otrajā daļā un 318. panta otrajā daļā (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2009. gada 23. decembrim) paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā.

Pieteikumā norādīts, ka krimināllietas iztiesāšanā, pamatojoties uz apstrīdēto normu, Pieteikuma iesniedzējam tika liegts iepazīties ar operatīvās darbības materiāliem, lai gan tie attiecās uz pierādīšanas priekšmetu konkrētajā krimināllietā. Šā iemesla dēļ lietas iztiesāšanas laikā neesot ticis nodrošināts pušu līdztiesības princips. Tādējādi esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs apelācijas instances tiesas spriedumu pārsūdzēja kasācijas kārtībā. Kasācijas instances tiesa nolēma atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzēja sūdzības. Šis tiesas lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no 2021. gada 31. augusta, kad tika pieņemts un stājās spēkā minētais kasācijas instances tiesas lēmums. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2021. gada 24. septembrī. Tādējādi minētais termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtais daļas pirmā teikuma prasībām.

7. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantam. Tam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

8. Papildus prasījumam atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmei, pieteikumā lūgts apturēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu kolēģijas 2020. gada 22. janvāra sprieduma krimināllietā Nr. 16870002408 izpildi, jo ar minēto spriedumu Pieteikuma iesniedzējam piemērots brīvības atņemšanas sods.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta piekto daļu konstitucionālās sūdzības (pieteikuma) iesniegšana neaptur tiesas nolēmuma izpildi, izņemot gadījumus, kad Satversmes tiesa lēmusi citādi.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka nolēmuma izpildes apturēšana ir uzskatāma par ārkārtēju Satversmes tiesas procesa līdzekli, kas ir piemērojams vienīgi svarīgu mērķu sasniegšanai, piemēram, lai nodrošinātu personas tiesību aizsardzību tādos gadījumos, kad nolēmuma izpilde attiecīgajā vispārējās jurisdikcijas tiesas lietā pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas nolēmuma izpildi vai radīt būtisku kaitējumu pieteikuma iesniedzējam. Tādējādi, lemjot par lūgumu apturēt tiesas nolēmuma izpildi, Satversmes tiesa izvērtē: 1) vai pieteikumā ir sniegts pamatojums šādam lūgumam; 2) vai lietā pastāv tādi apstākļi, kuru dēļ nolēmuma izpilde pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas nolēmuma izpildi, vai nolēmuma izpilde varētu radīt būtisku kaitējumu pieteikuma iesniedzējam (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 19. jūnija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. 2014-09-01 4. un 5. punktu*).

Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka pastāvētu tādi apstākļi, kuru dēļ nolēmuma izpilde pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas nolēmuma izpildi. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka, ja nolēmuma izpildes apturēšana ir piemērota attiecībā uz, piemēram, vieglāku kriminālsodu – naudas sodu, tad vēl jo vairāk tā būtu piemērojama attiecībā uz smagāku kriminālsodu – brīvības atņemšanas sodu.

Kolēģija norāda, ka Latvijā ir spēkā Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likums (turpmāk – Atlīdzinājuma likums), kura mērķis citstarp ir nodrošināt privātpersonai Satversmē noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumu un

nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts kriminālprocesā iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ. Šā likuma normas paredz atlīdzinājumu citstarp par kaitējumu, kuru izraisījis nepamatots personas brīvības ierobežojums. Tātad Pieteikuma iesniedzējam ir pieejams tiesību aizsardzības līdzeklis, ar kura palīdzību viņš var saņemt kaitējuma atlīdzinājumu gadījumā, ja Satversmes tiesa atzītu apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmei.

Pieteikumā nav pamatots, kādēļ nemantiskā kaitējuma iespējamā kompensēšana Atlīdzinājuma likuma kārtībā nevarētu novērst Pieteikuma iesniedzējam radīto kaitējumu. Ievērojot minēto un Pieteikuma iesniedzēja situācijas faktiskos apstākļus, kolēģija secina, ka konkrētajā gadījumā nepastāv tādi apstākļi, kuru dēļ sprieduma krimināllietā Nr. 16870002408 izpilde būtu apturama.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja lūgums ir noraidāms.

9. Saskaņā ar Satversmes tiesas noteikto kārtību pieteikuma izskatīšanas stadijā Satversmes tiesas kolēģija izlemj arī jautājumu par pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ietvertās informācijas pieejamību.

Izlemjot šo jautājumu, kolēģija izvērtē, vai ierobežotas pieejamības noteikšana pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ietvertajai informācijai aizsargās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, tostarp nodrošinās tās datu aizsardzību, neaizskars tās tiesības uz taisnīgu tiesu un netraucēs objektīvai tiesas procesa norisei, kā arī nepārkāps sabiedrības tiesības iegūt informāciju par konstitucionālo tiesvedību (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu "Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību"*).

Pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ir ietverta informācija par Pieteikuma iesniedzēja sodāmību. Šī informācija ietilpst Satversmes 96. pantā ietverto personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā, kā arī kopā ar personu identificējošu informāciju ir uzskatāma par personas datiem Eiropas

Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula 2016/679) 4. panta 1. punkta izpratnē. Savukārt šo personas datu izpaušana ir uzskatāma par datu apstrādi Regulas 2016/679 4. panta 2. punkta izpratnē.

Atbilstoši Regulas 2016/679 10. pantam datu par personas sodāmību apstrādi, pamatojoties uz regulas 6. panta 1. punktu, veic tikai oficiālas iestādes kontrolē vai tad, ja apstrādi atļauj Eiropas Savienības vai dalībvalsts tiesību akti, paredzot atbilstošas garantijas datu subjektu tiesībām un brīvībām. Konkrētajā gadījumā atbilstoši Regulas 2016/679 6. panta 1. punkta “c” apakšpunktam personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir uz Satversmes tiesu attiecināmi juridiski pienākumi, kas noteikti Satversmes tiesas likumā. Tomēr atbilstoši Regulas 2016/679 5. panta 1. punkta “c” apakšpunktam personas datiem jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un jāietver tikai tā informācija, kas nepieciešama personas datu apstrādes nolūkā.

Kolēģija secina, ka Pieteikuma iesniedzēja personas datu izpaušana izraisītu tādu kaitējumu viņa tiesībām un likumiskajām interesēm, kas būtu lielāks par sabiedrības ieguvumu. Konkrētajā gadījumā Satversmes tiesai tās kompetences īstenošanai un likumā noteikto pienākumu veikšanai nav nepieciešams izpaust šīs personas identificējošu informāciju. Tādēļ šajā lēmumā Pieteikuma iesniedzēju identificējoša informācija ir anonimizēta un informācijai par viņa identitāti ir nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 19.² panta piekto daļu un 20. pantu, kā arī Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu “Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Kriminālprocesa likuma 500. panta sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam” pēc personas I pieteikuma (pieteikums Nr. 180/2021).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2021. gada 20. decembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noraidīt šā lēmuma 1.2. punktā minēto lūgumu.

4. Noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai, informācijai par personas I identitāti.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova